

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 marca 2010 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 lipca 2009 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2009 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił skargę o wznowienie postępowania wniesioną przez M. K. w sprawie ... 341/08 zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29 października 2008 r.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga ta nie opiera się na ustawowej przyczynie wznowienia, bowiem wskazywana przez skarżącego decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 8 maja 2008 r. ujawniająca rzeczywisty stan okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 2 lata i 7 dni nie stanowi ani „wykrytego” dowodu, ani „wykrytej”

okoliczności, o jakich stanowi przepis art. 403 § 2 k.p.c. Stanowisko to uzasadnił tym, że powyższa decyzja zapadła przed wydaniem przez Sąd Apelacyjny prawomocnego wyroku w sprawie ... 341/08, zatem dowód ten nie może zostać uznany za ujawniony po wydaniu powyższego wyroku. Ponadto wynikający z tej decyzji stan okresów składkowych i nieskładkowych był znany skarżącemu w postępowaniu w tej sprawie, bowiem wynikał on z załączonych do wniosku o rentę z dnia 5 sierpnia 2005 r. dokumentów i na tę okoliczność powoływał się skarżący w odwołaniu od decyzji z dnia 29 listopada 2005 r. stanowiącej przedmiot postępowania w powyższej sprawie. Decyzja z dnia 8 maja 2008 r. oparta została na zaświadczeniu z Powiatowego Urzędu Pracy w S. z dnia 20 lipca 2005 r., złożonym przy wniosku o rentę z dnia 5 lipca 2005 r.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzucił skargę.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżący zarzucił naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. i wniósł o uchylenie postanowienia i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że nie polega na prawdzie twierdzenie Sądu Apelacyjnego, iż decyzja z dnia 8 maja 2008 r. oparta została na zaświadczeniu z Powiatowego Urzędu Pracy w S. z dnia 20 lipca 2005 r., złożonym przy wniosku o rentę z dnia 5 lipca 2005 r. Z tych przyczyn, zdaniem skarżącego, uzasadnione jest powołanie się w zażaleniu na nowy dowód w postaci zaświadczeń z Powiatowego Urzędu Pracy z dnia 13 grudnia 2007 r., który dostarczony został pozwanemu przy wniosku o rentę z dnia 7 stycznia 2008 r., gdyż z treści zaskarżonego postanowienia dowiedział się on, że zaszła potrzeba powołania się na niego – z uwagi na nieprawdziwe ustalenia Sądu drugiej instancji.

Skarżący podkreślił, że organ rentowy w odpowiedzi na apelację nie negował stażu ubezpieczeniowego w wymiarze 2 lat i 7 dni. Nie miał więc powodu, aby powoływać się na okoliczność odbytego stażu ubezpieczeniowego w takim wymiarze, a potrzeba taka powstała w związku z decyzją organu rentowego z dnia 8 maja 2008 r. Zaniechanie przez ubezpieczonego przedstawiania w postępowaniu w sprawie ... 341/08 dowodów na tę okoliczność nie wynikało zatem z jego zaniedbania, ale z braku takiej potrzeby.

Skarżący wniósł także o „zbadanie z urzędu” czy nie zachodzi nieważność postępowania w przedmiotowej sprawie na podstawie art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), gdyż podczas przeglądania akt w sekretariacie Sądu jego pełnomocnik dowiedziała się, że w składzie orzekającym w sprawie ... 341/08 brała udział sędzia delegowana B. M. Swoją wątpliwość w tym zakresie skarżący uzasadnił dochodzącymi sygnałami o nieprawidłowych przypadkach delegowania sędziów przez osoby inne niż Minister Sprawiedliwości, a „w sprawie właściwej delegacji wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale III CZP 81/07”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności podnieść należy – w ramach sugerowanego zarzutu nieważności postępowania z uwagi na niewłaściwy skład sądu (art. 379 pkt 4 k.p.c.) - że wątpliwości skarżącego odnośnie do sędziego Sądu Apelacyjnego B. M., biorącego udział w wydaniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 października 2008 r., w sprawie ... 341/08, są nieuprawnione. Z protokołu rozprawy apelacyjnej nie wynika, aby była ona sędzią Sądu Okręgowego delegowanym do orzekania w Sądzie Apelacyjnym, a skarżąca nie przedstawiła żadnego uzasadnienia dla takiego twierdzenia poza stwierdzeniem ogólnym i niedookreślonym, że o tym fakcie „dowiedziała się”. Sąd Najwyższy nie ma obowiązku dokonywania z urzędu sprawdzania zachowania zasad delegowania sędziów w każdym przypadku skargi kasacyjnej od orzeczenia zapadłego z udziałem sędziego delegowanego. Jest to konieczne jedynie w razie powstania uzasadnionych wątpliwości co do zgodności składu orzekającego z przepisami prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., II PK 286/08, LEX nr 521924 oraz z 15 czerwca 2008 r., I UK 337/07, LEX nr 491453). Takich zaś wątpliwości skarżąca nie przedstawiła – w szczególności poprzez powołanie się na „dochodzące sygnały o nieprawidłowych przypadkach delegowania sędziów przez osoby inne niż Minister Sprawiedliwości”. Ważniejsze jest jednak to, że powoływana przez skarżącą uchwała III CZP 81/07 straciła już na aktualności wobec uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z

dnia 14 listopada 2007 r., BSA 1-4110-5/07, w której przyjęto, że ustawowe uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie, przewidziane w art. 77 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych może być z w jego zastępstwie lub z jego upoważnienia (art. 37 ust. 5 i ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów, tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) wykonywane przez sekretarza stanu lub podsekretarza stanu.

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Istotę omawianego przepisu stanowi to, że strona nie mogła skorzystać z okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w poprzednim postępowaniu. W przeciwnym razie mogłyby one wchodzić w skład stanu faktycznego stanowiącego podstawę wyrokowania. Instytucja wznowienia postępowania ma właśnie na celu, jeśli chodzi o rozważaną podstawę wznowienia, zapewnienie - z zastrzeżeniem spełnienia się innych przesłanek - możliwości ponownego rozstrzygnięcia sprawy z uwzględnieniem okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które, obiektywnie rzecz biorąc, już istniały w chwili wyrokowania (zamknięcia rozprawy), ale z których zainteresowana strona nie mogła skorzystać. Utrwalony jest pogląd, że możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/05, LEX nr 186917; z dnia 20 kwietnia 2000 r., II UKN 167/00, PPIPS 2001 r., nr 6, poz. 70; z dnia 12 listopada 1998 r., II UKN 306/1998, OSNP - wkł. 1999 r., nr 3, poz. 3; uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNCP 1969 r., z. 12, poz. 208; postanowienie z dnia 22 kwietnia 1975 r., III PZ 4/75, OSNCP 1976 r., z. 2, poz. 38; wyrok z dnia 10 kwietnia 1973 r., II CR 104/73, OSNCP 1974 r., z. 2, poz. 29). W orzecznictwie przyjmuje się także, że okoliczność faktyczna, obok prawomocnego wyroku i środka dowodowego stanowi równoważną i samodzielną podstawę wznowienia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 1982 r., II CO 4/82 (LEX nr 8443). Podzielając

powyższe stanowisko uznać należy, że w hipotezie omawianego przepisu ujęte są zatem dwie sytuacje. Po pierwsze, strona po prawomocnym zakończeniu sprawy wykryje okoliczność, która istniała wcześniej, lecz nie była jej znana, nie mogła się więc na nią uprzednio powołać. Wtedy przedstawiane dowody na „wykrytą” okoliczność nie muszą istnieć przed prawomocnym wyrokiem. Wystarczającą podstawą jest ta „wykryta” okoliczność. Za taką koncepcją opowiedział się Sąd Najwyższy w przywołanym postanowieniu II CO 4/82 oraz w postanowieniu z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 36/07 (LEX nr 442637), z którego tezy wynika, że z uwagi na rozdzielenie kategorii „środka dowodowego” i „okoliczności faktycznej”, jako uzasadniających podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c., samo ustalenie, że środek dowodowy zaistniał po uprawomocnieniu się wyroku w postępowaniu, którego wznowienia się żąda, nie wystarcza do rozstrzygnięcia, że nie zachodzi podstawa wznowienia, może ją, bowiem stanowić okoliczność faktyczna istniejąca jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku w poprzednim postępowaniu. W tym przypadku samodzielną podstawą wznowienia postępowania jest zatem „wykryta okoliczność”. W drugiej zaś sytuacji strona przedstawia środek dowodowy wykryty później (po prawomocnym zakończeniu sprawy), ale koniecznie istniejący wcześniej (przed prawomocnym rozstrzygnięciem sprawy) – a więc środek dowodowy, z którego nie mogła skorzystać (nie skorzystała) - na okoliczność znaną jej wcześniej, a więc taką, której istnienia nieskutecznie dowodziła w poprzednim postępowaniu, objętym skargą o wznowienie postępowania. Tak też przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/07 (LEX nr 469186), wywodząc w jego tezie, że podstawę wznowienia postępowania mogą stanowić okoliczności znane stronie postępowania przed wydaniem wyroku, których istnienia dowodzi ona w skardze o wznowienie postępowania za pomocą środka dowodowego wykrytego po wydaniu tego wyroku. Podobne stanowisko przedstawione zostało w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r. w sprawie I CZ 5/07 (LEX nr 278667). W tej drugiej, omawianej sytuacji skarga jest oparta na samodzielnej podstawie w postaci wykrycia środka dowodowego (dowodu).

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy, uznać należy, że trafnie Sąd Apelacyjny przyjął, iż decyzja organu rentowego z dnia 8 maja 2008 r., wydana

przed wyrokiem tego Sądu z dnia 29 października 2008 r. (w sprawie ... 341/08), a więc przed prawomocnym zakończeniem sprawy objętej skargą o wznowienie postępowania nie stanowi „wykrytego środka dowodowego” w rozumieniu art. 402 § 2 k.p.c., skoro zaistniał on przed prawomocnym zakończeniem sprawy ... 341/08. Nie stanowi jej także „wykryta okoliczność” w postaci stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 2 lata i 7 dni, gdyż była ona znana ubezpieczonemu i powoływana w trakcie postępowania w sprawie ... 341/08, skoro chociażby w apelacji wniesionej w tej sprawie od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 grudnia 2007 r. (... 276/06) zarzucał, między innymi, naruszenie prawa procesowego, które, jego zdaniem, miało polegać na tym, że błędnie przyjęto, iż ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 1 roku, 10 miesięcy i 15 dni, podczas kiedy z akt rentowych wynika, że okres udowodniony to 2 lata i 7 dni. Co więcej, ta okoliczność, znana była Sądowi, tak pierwszej jak i drugiej instancji, ponieważ została przyznana przez organ rentowy jeszcze postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w piśmie procesowym z dnia 30 października 2006 r. (k - 42 akt sądowych), a to oznacza, że nie wymagała ona dowodzenia (art. 229 k.p.c.). Już tylko z tej przyczyny okoliczność, że ubezpieczony legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 2 lat i 7 dni, nie może zostać uznana za „wykrytą okoliczność” i w konsekwencji decyzja z dnia 8 maja 2008 r., nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania z uwagi na „wykryty środek dowodowy”. Innymi słowy, ani okoliczność faktyczna przyznana przez stronę przeciwną w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem, ani środek dowodowy, który miałby tę przyznaną okoliczność potwierdzać, nie stanowi podstawy wznowienia postępowania w oparciu o przepis art. 403 § 2 k.p.c.

Z tych względów zaskarżone postanowienie znajduje oparcie w przepisie art. 410 § 1 k.p.c. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.